

студентам та викладачам легко обмінюватися матеріалами. Наприклад, через інтеграцію Google Drive або Dropbox у Moodle, всі учасники можуть зручно завантажувати та обмінюватися документами.

Отже, використання сучасних інформаційних технологій є необхідною умовою розвитку більш ефективних підходів до навчання та вдосконалення методики викладання. Інформаційні технології відіграють особливу роль у цьому процесі, оскільки їх застосування сприяє підвищенню мотивації навчання учнів, економії часу на навчання, а інтерактивність і наочність сприяють кращому уявленню, розумінню та засвоєнню навчального матеріалу.

Розвиток інформаційних технологій з використанням хмарних технологій має переваги, що дозволяють мінімізувати кількість зовнішніх носіїв за умови можливості доступу до Інтернету. Робота з хмарними технологіями дозволяє розгрузити електронну систему навчання, полегшує роботу викладача і розвиває електронне навчання.

Список літератури

Kaur P., Singh M., Josan G. S. Classification and prediction based data mining algorithms to predict slow learners in education sector. *Procedia Computer Science*. 2015. V. 5. pp. 500–508. URL: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2015.07.372> (дата звернення: 12.11.2023)

УДК 004(477)(09)

Федотова Оксана,
доктор історичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет
o.fedotova@mdu.in.ua
<https://orcid.org/0000-0002-5665-8712>

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ АВТОМАТИЗОВАНИХ БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ПРАКТИКУ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Одним із компонентів процесу інформатизації є автоматизація бібліотечно-інформаційної діяльності. Шляхом впровадження сучасних автоматизованих інформаційно-бібліотечних технологій бібліотеки поступово входять у систему соціальних інформаційних комунікацій, адаптуються на вітчизняному і світовому інформаційних ринках, опановують новітні методичні інструменти задля покращення бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів та комплектування інформаційних ресурсів. Відповідно до того підвищується роль автоматизованих інформаційно-бібліотечних систем (далі – АБІС), що являють собою електронні системи управління інформаційними ресурсами бібліотек.

Грамотний вибір АБІС обумовлює ефективність функціонування моделі бібліотечної установи. На сьогодні у вітчизняних книгозбірнях застосовуються такі електронні системи, як: UniLib (Україна), ALEPH 500 (Ізраїль), Koha (Нова Зеландія), Ірбіс (РФ), УФД (Український фондний дім), Liber Media (РФ), MARC-SQL (РФ), Absotheque UNICODE (РФ). Між тим, близько 90% бібліотек-користувачів запровадили у своїй практиці системи Ірбіс або УФД. Головна вимога щодо впровадження АБІС полягає у підтримці чинних міжнародних стандартів, завдяки чому можливо безперешкодно поєднати бази даних конкретної установи з будь-якими іншими актуальними базами бібліотек, здійснювати обмін бібліографічними записами, брати участь в українських і світових проєктах тощо. Утім, використання АБІС у вітчизняній бібліотечній сфері супроводжується низкою факторів ризику: небезпекою,

пов'язаною із потребою захисту даних у випадку експлуатації систем російських розробників та модераторів; наявністю вітчизняних «псевдо-систем» від сторонніх фірм, що не повною мірою урахують специфіку бібліотечної системи (Е-книга, ELib); неадаптованістю до міжнародних стандартів (на даний момент повноцінно стандарти підтримують тільки ALEPH 500 та Koha); чималою вартістю окремих систем (наприклад, ALEPH 500); складністю застосування систем із закритим системним кодом (УФД, ALEPH 500, MARC-SQL); потребою додаткового залучення програмістів для обслуговування й підтримки програмного забезпечення; пошуком додаткових ресурсів щодо виконання проєктів та ін.

Зважаючи на окреслені фактори, перспективним бачиться подальше впровадження у практиці українських бібліотек системи Koha, що має вже певний вітчизняний досвід локалізації. Слід зазначити, що в світі на згаданій АБІС функціонують понад 15 тис. книгозбірень. Система пропонує виконання основних бібліотечних процесів через взаємодію з різними бібліотечними системами й інформаційними технологіями на базі підтримки стандартів MARC 21, UNIMARC, а також дотичних до них. Koha містить переважну більшість функціональних переваг програмного забезпечення електронних систем: дружній і простий інтерфейс для усіх користувачів спільноти з можливістю вибору мови, модуль каталогізації з вбудованим клієнтом (створення каталогів і колекцій електронних документів), модуль книговидачі (відстеження руху книги) та керування користувачами, списки прочитаного для відвідувачів, підбір літератури, підтримка періодики, гнучкий пошук даних, доповнення бібліографічного опису інформацією з інших сайтів, спрощеність налаштування робочого місця користувача, спрощеність персонального оновлення версій системи, управління структурними підрозділами установи, складання звітності тощо.

Отже, важливим повоєнним завданням роботи бібліотек України можна вважати прискорення процесу їх інформатизації на базі переходу від АБІС російських розробників на якісне вітчизняне й зарубіжне програмне забезпечення. Система Koha є одним з можливих варіантів вирішення проблеми завдяки відкритому коду, універсальній структурі, здатності оптимально інтегруватися з різноплановими інформаційними середовищами.

Список літератури

Автоматизована бібліотечна інформаційна система // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Автоматизована бібліотечна інформаційна система](https://vue.gov.ua/Автоматизована_бібліотечна_інформаційна_система) (дата звернення: 07.11.2023).

Андрухів А. І., Голощук Р. О., Сокіл М. Б. Електронні послуги в бібліотечній справі: навч. посібник. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 136 с.

Безкоштовні АБІС – вільне відкрите програмне забезпечення. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: вебсайт. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/1336> (дата звернення: 08.11.2023).

Бруй О. Як диджиталізувати бібліотечну систему й не наробити помилок. Читомо. Культурно-видавничий проєкт. URL: <https://chytomo.com/iak-didzhytalizuvaty-bibliotechnu-systemu-j-ne-narobyty-pomylok/> (дата звернення: 8.11.2023).

Іванова С. М. Проблема програмного забезпечення для функціонування електронної бібліотеки. ІТЗН. 2009. Вип. 11. №3. URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/63?articlesBySameAuthorPage=3> (дата звернення: 07.11.2023).

Факти про систему Koha: Переваги. Недоліки. Можливості. URL: <https://www.sitegist.com/uk/services/koha/facts> (дата звернення: 7.11.2023).

Шило О. Необхідність переходу українських бібліотек на АБІС Коха // Формування онлайн-віртуальних колекцій електронних освітніх ресурсів в умовах російської агресії: зб. матеріалів круглого столу (м. Київ, 17 трав. 2023 р.). Вінниця: ТВОРИ, 2023. С. 46-47. URL: http://dnrb.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/Formuvannya_onlaynovykh_virtualnykh_kolektsiy_elektronnykh_osvitnih_kh_resursiv-2023.pdf (дата звернення: 08.11.2023).

УДК 021:351.845.2(477.6)

Петрова Ірина,
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри інформаційної діяльності,
Маріупольський державний університет
i.petrova@mdu.in.ua
<https://orcid.org/0000-0002-9032-3203>

Холод Дмитро,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
ОПП «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,
Маріупольський державний університет,
d.kholod@mdu.in.ua

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІБЛІОТЕЧНІЙ СПРАВІ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

У поствоєнний період відновлення України, бібліотечна справа зіштовхується з численними викликами та можливостями. Війна не лише завдала значних руйнувань фізичній інфраструктурі бібліотек, але й кардинально змінила соціокультурний ландшафт, в якому вони функціонують. Інформаційні технології (далі - ІТ) можуть відіграти ключову роль у трансформації бібліотек, дозволяючи їм відновити зв'язок з аудиторією, підвищити доступність матеріалів та послуг, та інтегрувати сучасні методи зберігання та обробки інформації.

Основою перспектив розвитку ІТ у бібліотечній справі є відновлення та модернізація інфраструктури. Важливим аспектом є забезпечення надійного інтернет-з'єднання, що є фундаментом для впровадження цифрових технологій. Оновлення комп'ютерного обладнання, серверів та систем зберігання даних стане необхідним для розширення можливостей бібліотек у цифрову епоху.

Другим кроком є цифрова трансформація. Це включає цифровізацію фондів, що не тільки сприятиме збереженню історичної спадщини, але й зробить її доступною для широкого кола користувачів в усьому світі. Розробка електронних каталогів, цифрових архівів та онлайн-виставок може стати мостом, що з'єднає минуле з сучасністю.

Розвиток бібліотек в Україні під час відновлення передбачає інтеграцію новітніх ІТ-рішень. Штучний інтелект та машинне навчання можуть використовуватися для покращення пошукових систем, персоналізації користувацького досвіду та автоматизації бібліотечних процесів. Також важливим є впровадження блокчейн технологій для забезпечення прозорості і захисту авторських прав в цифровому просторі.

Наступним етапом є розвиток онлайн-освіти та дистанційних послуг. Бібліотеки можуть виступати в ролі освітніх хабів, пропонуючи онлайн-курси, вебінари, та інші форми